

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Hallituksen vuosikertomus 2021

Tarkastusvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen vuosikertomus 2021 (K 2/2022 vp): Asia on saapunut työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan lausunnon antamista varten tarkastusvaliokunnalle. Määräaika: 30.9.2022.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- johtava asiantuntija Seija Jalkanen, työ- ja elinkeinoministeriö
- erityisasiantuntija Santtu Sundvall, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies Jasmiina Jokinen, oikeusministeriö
- erityisasiantuntija Roope Jokinen, sisäministeriö
- johtava asiantuntija Tuuli Tuunanen, sisäministeriö
- johtaja Tanja Auvinen, sosiaali- ja terveysministeriö
- lakimies Katariina Rainio, sosiaali- ja terveysministeriö
- projektipäällikkö Outi Viitamaa-Tervonen, sosiaali- ja terveysministeriö
- erityisasiantuntija Minna Viuhko, sosiaali- ja terveysministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- erityisasiantuntija Tapani Aaltela, sosiaali- ja terveysministeriö
- neuvotteleva virkamies Eva Ojala, sosiaali- ja terveysministeriö
- hallitussihteeri Pekka Paaermaa, sosiaali- ja terveysministeriö

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen vuosikertomuksen 2021 liitteessä 3 on selostettu toimenpiteet, joihin hallitus on ryhtynyt vireillä olevien eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on käsitellyt hallituksen vuosikertomuksen niiden lausumien ja kannanottojen osalta, jotka on hyväksytty työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan ehdotuksesta.

Valiokunnan lausunto TyVL 11/2022 vp

Säilytettävät lausumat ja kannanotot

Valiokunta pitää kertomuksessa ja valiokunnalle asiantuntijakuulemisissa selostettuja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan ehdottamien seuraavien lausumien ja kannanottojen johdosta suoritettuja toimenpiteitä ja jatkosuunnitelmia tarkoituksenmukaisina ja hyvinä. Valiokunta katsoo, että suoritettut toimenpiteet eivät kuitenkaan vielä ole riittäviä ja lausumat tai kannanotot tulee näin ollen säilyttää:

- Tasa-arvolainsäädäntö, työelämä ja vanhemmuus HE 195/2004 vp — EV 24/2005 vp, kohta 1
- Tasa-arvoselonteko VNS 7/2010 vp — EK 51/2010 vp, kohdat 1 ja 4
- Ihmiskaupan kaltainen pakkotyö HE 69/2016 vp — EV 124/2016 vp
- Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus eduskunnalle 2018 K 6/2018 vp — EK 45/2018 vp, kohdat 1—5
- Tasa-arvovaltuutetun kertomus eduskunnalle 2018 K 22/2018 vp — EK 49/2018, kohdat 1, 3—6
- Työntekijöiden edustusjärjestelmät työaikalaissa HE 158/2018 vp — EV 306/2018 vp, kohdat 1 ja 2
- Työsopimuslain 3 luvun 5 §:n ja merityösopimuslain 4 luvun 5 §:n muuttaminen HE 222/2020 vp — EV 157/2021 vp
- Ulkomaalaislakiin tehtyjen muutosten vaikutusten seuraaminen HE 253/2020 vp — EV 89/2021 vp
- Lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain uudistamistarpeet HE 4/2021 vp — EV 78/2021 vp, kohdat 1 ja 2
- Kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain muuttaminen HE 252/2020 vp — EV 29/2021 vp
- Luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta sekä Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttaminen HE 42/2021 vp — EV 70/2021 vp
- Työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskeva lainsäädäntö HE 167/2021 vp — EV 212/2021 vp, kohdat 1—3

Poistettavat lausumat ja kannanotot

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta katsoo, että seuraavien eduskunnan lausumien tai kannanottojen johdosta suoritettu, kertomuksessa selostettu toimenpide on riittävä tai lausuma/kannanotto on muutoin käynyt tarpeettomaksi:

- Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus eduskunnalle 2018 K 6/2018 vp — EK 45/2018 vp, kohta 6
- Tasa-arvovaltuutetun kertomus eduskunnalle 2018 K 22/2018 vp — EK 49/2018, kohta 2
- Yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain mahdolliset muutostarpeet HE 97/2018 vp — EV 236/2018 vp
- Työaikalain tarkennukset HE 86/2019 vp — EV 56/2019 vp
- Aikuiskoulutusetuuksista annetun lain muuttaminen ja opintotukilain 15 §:n muuttaminen HE 15/2020 vp — EV 54/2020 vp

Valiokunnan lausunto TyVL 11/2022 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta esittää,

että tarkastusvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 29.9.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Aino-Kaisa Pekonen vas

varapuheenjohtaja Katja Taimela sd

jäsen Kim Berg sd

jäsen Tuomas Kettunen kesk

jäsen Rami Lehto ps

jäsen Hanna-Leena Mattila kesk

jäsen Jukka Mäkynen ps

jäsen Anders Norrback r

jäsen Ilmari Nurminen sd

jäsen Arto Satonen kok

jäsen Ruut Sjöblom kok

jäsen Riikka Slunga-Poutsalo ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjaana Kinnunen

Valiokunnan lausunto TyVL 11/2022 vp Eriävä mielipide

Eriävä mielipide

Perustelut

Hallituksen vuosikertomuksessa on selostettu toimenpiteitä ja jatkosuunnitelmia, joihin hallitus on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä eduskunnan hyväksymien lausumien ja kannanottojen johdosta. Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksen käsittelyn yhteydessä työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdotti (TyVM 14/2018 vp) kannanottoa, jonka eduskunta hyväksyi (K 6/2018 vp — EK 45/2018 vp). Mainitun kannanoton toisessa kohdassa eduskunta edellyttää, että hallitus laatii tarvittavat lainsäädäntömuutokset sen mahdollistamiseksi, että pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman saaneiden perheen yhdistämishakemuksiin ei sovelleta toimeentuloedellytystä.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus (K 6/2018 vp) käsittelee hyvin laajasti monia eri sektoreita, jotka ovat sinänsä tärkeitä. Yhdenvertaisuusvaltuutettu on kuitenkin kertomuksessaan esittänyt, että perheen yhdistämiseen liittyvien tulorajojen ”kohtuullisuutta” selvitettäisiin ja lopetettaisiin kokonaan toimeentuloedellytyksen soveltaminen oleskeluluvan saaneiden alaikäisten perheenkokoajien osalta. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että toimeentuloedellytyksen poistaminen alaikäisiltä perheenkokoajilta on omiaan kannustamaan lähettämään alaikäisiä turvapaikanhakijoiksi Suomeen, jotta koko perhe pääsisi hänen avullaan maahan.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä näkee, että perheen yhdistämisen tulorajojen pitäisi perustua siihen, että perheen yhdistämisen hakijalla olisi tosiasiallinen mahdollisuus elättää itsensä ja perheensä ilman pysyvää sosiaaliturvaa ja turvautumista. Mikäli tällaista ei edellytetä, perheen yhdistäjä ja hänen perheensä muodostavat pysyvän taakan suomalaiselle hyvinvointiyhteiskunnalle. Tämä heikentää väestön ikääntymisen takia heikentyvää huoltosuhdetta entisestään. Tulorajojen poistaminen lähettää myös väärän signaalin oleskeluluvan saajille, koska tulorajojen olemassaolo itsessään kannustaa oleskeluluvan saajaa työllistymään ja elättämään itse itsensä, koska muussa tapauksessa hän ei voi hakea perheen yhdistämistä. Tulorajojen säilyttäminen sekä on suomalaisen yhteiskunnan kokonaisedun mukaista että kannustaa perheenkokoajaa työllistymään, elättämään itse itsensä ja siten integroitumaan suomalaiseen yhteiskuntaan.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä huomauttaa, että toimeentuloedellytyksen soveltamisen lopettaminen alaikäiseen perheenkokoajaan lähettää täysin väärän signaalin lähtömaihin. Mikäli lähetetään alaikäinen perheenkokoaja yksin Suomeen, koko perheen saapuminen Suomeen helpottuu merkittävästi, ja tämä kannustaa lähettämään alaikäisiä yksin turvapaikanhakijoiksi. Tämän väärän kannustimen lähettäminen saattaa lapset sekä eroon perheestään että vaaraan, koska perheestään erotetut lapset jäävät ihmissalakuljettajien armoille ja voivat joutua esimerkiksi ihmiskaupan tai seksuaalisen hyväksikäytön uhreiksi. Jo itsessään lasten käyttäminen oleskeluluvan hankkimiseen muistuttaa lasten taloudellista hyväksikäyttöä. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että tämä ei ole lapsen edun mukaista, ja ihmettelee, miksi asiaan liittyen ei ole arvioitu ehdotuksen lapsivaikutuksia.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä ei myöskään kannata yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomukseen liittyvän suosituksen ja eduskunnan hyväksymän kannanoton 5 kohdan säilyttämistä oleskeluluvan perusteita koskevilta osin. Ihmiskaupan uhriksi joutumisen ei tule olla automaatti-

Valiokunnan lausunto TyVL 11/2022 vp
Eriävä mielipide

nen peruste saada pysyvä oleskelulupa ja ilmainen ylläpito Suomesta, koska tällöin luodaan yksi laittoman maahanmuuton keino lisää. Ihmiskauppaan pitää puuttua ensisijaisesti yhteistyössä uhrin lähtövaltion kanssa ja pyrkiä varmistamaan uhrin turvallinen paluu kotimaahansa ja oleskeluun Suomessa suhtautua poikkeuksena, mikäli oleskeluluvan saamisen edellytykset eivät muutoin täyty.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

ettei valtioneuvosto ryhdy toimenpiteisiin yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksen (K 6/2018 vp — EV 45/2018 vp) käsittelyn yhteydessä hyväksytyin kannanoton 2 kohdan johdosta eikä kannanoton 5 kohdan osalta siltä osin kuin se koskee oleskeluluvan perusteita ja että mainitut kohdat poistetaan.

Helsingissä 29.9.2022

Rami Lehto ps
Riikka Slunga-Poutsalo ps
Jukka Mäkyne ps